

Petr Sokol: Nástrahy na Miloše Zemana

11.května 2010
www.reflex.cz
11.05.2010

Za necelý měsíc půjdeme k volbám do Poslanecké sněmovny. Důležitější než procentuální podpora politických stran bude přepočítání našich hlasů na mandáty. Tady může dojít k překvapením, o nichž se zatím příliš nemluví.

Každé české volby mají svůj paradox. Před čtyřmi lety při sněmovních volbách, kdy Topolánek porazil Paroubka, se vyskytly hned dvě nezvyklé situace. První byl fakt, že blok levicových (ČSSD-KSČM) a nelevicových (ODS, lidovci, zelení) stran získal stejný počet křesel ve sněmovně a nastal sněmovní pat „sto na sto“.

Druhý paradox tehdejších voleb spočíval ve skutečnosti, že oba bloky měly stejně mandátů, přestože „nelevice“ obdržela o 200 tisíc hlasů víc. A co nás čeká letos? Zase nějaké divné výsledky? Bohužel je to pravděpodobné!

VÍTĚZSTVÍ PORAŽENÝCH

Kdo se před čtyřmi lety divil, jak může mít levice stejně křesel jako „nelevice“, když má výrazně méně hlasů, letos může zažít opravdový šok. Při současné konstelaci voličských nálad totiž může levicový dvojblok ČSSD- KSČM získat ve sněmovně většinu křesel, přestože prohraje na hlasy voličů se součtem nelevicových stran až o pět procent. Chcete důkaz?

Poskytuje ho například jeden z výzkumů společnosti STEM, podle kterého by parlamentní levice získala necelých 38 procent hlasů a „nelevice“ (nyní ODS-TOP 09-KDU-ČSL-Věci veřejné) 41 procent hlasů. Jenže na poslanecká křesla by byl poměr opačný: levice by měla pohodlnou většinu 104 křesel a ostatní by mohli putovat do opozice s 96 poslanci.

Citovaný výzkum STEM není výjimkou. Stačí se podívat na dubnové šetření společnosti Factum Invenio, kde „nelevice“ vede na hlasy o pět procent, ale přepočítání na mandáty věští opakování patu „sto na sto“.

NESTEJNÉ OBVODY

Obdobu „floridského“ paradoxu, kdy prezident Bush vyhrál prezidentské volby s menšinou hlasů, do českých zemí vnáší volební systém, který si přesto nechává říkat poměrný. Systém, jehož kmotry byli v roce 2001 Václav Havel, Ústavní soud a Stanislav Gross, obsahuje naprosto nestejně velké obvody. V menších z nich ovšem strany, které celostátně překročí hranici pěti procent, nezískají žádný mandát, protože ten „stojí“ i třeba deset procent hlasů v obvodě. Na to minule doplatili zelení, letos totéž může stihnout lidovce, Věci veřejné a při určitém poklesu popularity i TOP 09. Naopak komunistů se tento jev netýká.

Tím už se zdá jasné, proč Jiří Paroubek tak vehementně blokoval snahy Topolánkovy trojkoalice změnit volební systém. Asi to měl už tehdy všechno spočítané ... Současný volební systém říká jasně: Nevolte malé strany, jejich mandáty stojí více hlasů.

Není ale samozřejmě na druhou stranu pravda, že by „nelevice“ nemohla získat ve sněmovně většinu, pokud ODS nepředstihne sociální demokraty v počtu hlasů. Například poslední, dubnový výzkum společnosti SANEP dává paroubkovcům devítiprocentní náskok na nečasovce, ale zároveň by koalice „všichni proti levici“ v podobě spojení ODS-TOP 09-Věci veřejné-lidovci dala dohromady sto jedno křeslo ...

5=0

A druhý paradox? Do dne, kdy byl psán tento článek, proběhlo devět kol krajských předvolebních diskusí, jež byly doprovázeny krajskými volebními výzkumy. A právě z nich „čouhá“ jedna zvláštní věc, která má spojitost s uskupením Strana práv občanů - zemanovci (SPOZ). Zemanova strana by překročila ve čtyřech z devíti krajů hranici pěti procent a v ostatních za ní jen těsně zaostala. Pro zemanovce to znamená dobrou šanci přehoupnout se přes pětiprocentní hranici.

Jenže pokud přepočítáme „Moravcovy“ krajské výzkumy, zjistíme, že zemanovci by z devíti krajů nedostali v případě překročení pěti procent ani jeden mandát. To nastoluje politologicky „dábelskou“ otázku: Může u nás strana překročit celostátně pět procent a nemít ve sněmovně zároveň žádného poslance? Výpočet, který by to ověřil, připomíná alchymii. Jeden z výzkumů SANEP dává zemanovcům 5,2 % a pět křesel. A v něm obsažené hypotetické hlasy začneme přelévat z krajů, kde SANEP zemanovcům mandát přisoudil, do krajů, kde by křeslo nezískali.

Sedm tisíc z Ústecka do jižních Čech, dva tisíce z Vysočiny na Karlovarsko nebo 20 tisíc ze středních Čech na Pardubicko, Plzeňsko a do Prahy. Volební inženýrství v nejčistší podobě, ale se šokujícím závěrem: zemanovci v našem upraveném modelu mají nárok na vstup do sněmovny, protože překročili pětiprocentní hranici, jejich sněmovní klub však nebude mít kvůli volebnímu systému jediného poslance. Zdá se vám to nepravděpodobné? Samozřejmě. Ale kdo čekal, že volby před čtyřmi lety skončí remízou?

Reflex 18/2010